

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Őshasos petizsért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szintén több ízben hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.

Előfizetési árak: Helyben a postán küldve: Egy évre 10 fr. — kr. 1/2 évre 2 frt 50 kr.

Minő előnyöket várhatunk az önálló vámtérről?

Debrecczen, ápril hó 5-én. Bármely vidékét keressük fel széles hazánkban, mindenütt egyforma a panasz; nincs üzlet, kereskedésünk pang, kis iparunk tökre megcsúszott.

Vajmi keveset segíthetünk ezekkel szeretett hazánknak! Itt rögtön segélygyökere reformok segíthetnek és ez az egyetlen mód, mely bennünket a végromlásól megóvhat, csak az ország viszonyaihoz és igényeihez mért rendszeres közgazdasági politika és teljesen rendezett pénzügyi viszonyok képesek népünknek a veszített jólétet visszaszerezni és az állam fenmaradását biztosítani.

Egyetlen módot látunk, mely ezt létesíthesse, s az „önálló magyar vámtérről” felállítását, mert csak ezzel nyerhetjük vissza gazdasági politikánk szabadságát, így menekülhetünk azon gyarmati függés alól, melyben Magyarország közgazdasági élete Ausztriához áll; iparcikkeinket, nyers terményeinket jobban értékesíthetjük, meg a magyar piac árviszonyait, sőt még kincstárunknak is tetemes bevételi forrása nyílnék.

Csak egy tisztán magyar, a külföldtől egészen független kereskedelmi politika teheti ismét virágzóvá gazdaságunkat és iparunkat, és hogy csak ez az egyetlen út, bizonyítja az is, miszerint az 1867-ki vámszerződés alkotói utólag maguk is elismerik, hogy a szerződés megkötésénél nem óvták meg eléggé a magyar érdekeket s ezen szerződés káros hatásait gazdasági életünk összes ágaiban ma már senki sem meri tagadni.

Sokan és tán alaposabban bizonyították az önálló magyar vámtérről szükségességét, mindazonáltal kötelességünknek tartjuk ezen szőnyegen levő fontos tárgyhöz a legnagyobb hűvellyel hozzájárulni, mert főj szívvel tapasztaljuk, hogy hazánk eme egyik legnagyobb városában minden érdeklődés kihalt már a közügyek iránt; megelégedünk önmagunkról. — Hisz megélhetésünk, fennállásunk forog szóban, itt a kedélyesség megszűnik, félre tehát a politikai és elvi szenvedélyvel.

Minő előnyöket várhatunk tehát az önálló vámtérről? Az előnyök, melyek az önálló vámtérről létrejöttétől hazánkra haramlanának, kiszámíthatatlanok, míg hátrányai elenyészőleg csekélyek, de tán nincsenek is, míg a vámközösség mellett közgazdaságunk s így mezőgazdaságunk is tönkre megyen. Iparunk alig van, s ez is oly primitív, hogy mindenáron szakszereleinket is alig fedezhetjük s így kényserítve vagyunk a monarchia határán a külföldről behozott iparcikkektől, amíg a vámközösség fenáll, vámost fizet; miután pedig Ausztria az ily iparcikkek jóval kisebb részét veszi meg, s mi a közös vámtérről bevételéből csak 30%-ot, míg az osztrákok 70%-ot kapnak, így az általunk a monarchia határán behozott külföldi cikkek után fizetett vámszeggel az osztrák kincstár gazdagított, de tekintve azt, hogy az iparcikkek legnagyobb része

Ausztriából egészen vámentesen hoztatván hazánkba, a vámentesség használata csak az osztrák zsebébe folyik.

Ha tehát a külföldről behozott cikkek után esedékes vámost egészen kincstárunk szedi, s az osztrákok is kényserítettek a Magyarországra behozott árukért vámost fizetni, jövedelmünk tetemesen növekedni anélkül, hogy a magyar fogyasztóra új terhek gőrdítenének, mert az osztrák gyárosok kényserítettek áruikat, ha versenyezni akarnak az angol, francia stb. gyárokkal, annyi olcsóbban adni, a mennyire vámjok kerülne.

1873-ban Magyarország összes behozatala 460,858,774 forint értékűt tett; ebből 143,672,656 frt esik csak a szövöparcikkre, vagyis az összes behozatal 31%-a; vegyük fel számításunk alapjául a Németországgal fenálló és a közös vámtérről alapján kötött kereskedelmi szerződés vámtételeit, ezeknek minimális átlagát, s akkor, ha a zárszámadások 1869—1873-dik kimutatásait tekintjük, azt tapasztaljuk, hogy:

Table with 2 columns: Item description and Value. Items include Gyapjúruha, Pamutárú, Vászón, Egyéb szö., Vótáru.

Tehát csak a szövöpar után már 19 millió 195 ezer forint veszett el évenként a kincstár javára, vagyis a magyar vásárló közönség további megterhelése nélkül 14—16 millióval több, mint a mennyit a közös vámtérről bevételéből fényleg kapott.

Ha már most a fent kimutatott 19 millió jövedelmen kívül, mely a behozatal 31%-a — tekintetbe vesszük, hogy még 69% hátra van az 1873-ki 468 milliónyi behozatalból, ezeket pedig csak fél akkora számmal terhelnök, mint az most az osztrák védvamos ipar alapján készült vámtételek szerint fizetették, akkor további 20—21 milliót jövedelmezne a magyar kincstárba, tehát csak a textil ipar után összesen, ha már a jövő évben életbeléptetnök az önálló magyar vámtérről, — mintegy 40 millió forintot vehetne Magyarország vámféjében, míg most 4—5 milliót kapunk a quota alapján.

Kincstárunk 35—36 millió fót nyerhetne, deficitünk eltűnne, sőt még pénztári fölösleg is maradna. De ezzel még nincs kimerítve az egész haszon; hátra vannak még a fogyasztási adóval megrótt iparágak. Ezekről egy későbbi cikkben.

A kereskedelmi-politikai tárgyalások és hó 7-ki folymaról a következőket írják Bécsből a P. C. -nek: Ma déli 1 óráig a gyapjúruha folyt a tárgyalás. E téren Magyarország két avatott kereskedő, Ausztriát pedig csak Strakosch brünni gyáros képviselték, a magyar szakértőket, képviselőket az osztrák kereskedelmi érdeket is. A magyar szakértők az 1868. évi be- és kiviteli adóakra és a behozott gyártási segédanyagok statisztikájára utalva, megczáfolták azon állítást, hogy a gyártmányok bevétele csökkent és a külföldi verseny az osztrák iparnak ártott volna. A gyapjú-árak tárgyalása alkalmával Brüll és Pol-

lák magyar szakértők hátrahagyották gyárosal: Dumba, Redhammer és Treuval álltak szemben. Itt ismétlődött a küzdelem. Az eredmény csak az lehetett, hogy a miniszterek és szakhivatalnokok behatóbban vannak informálva. Az értekezlet után a magyar miniszterek és szakértők Wenckheimhez gyűltek. A szakértők kihallgatása be van fejezve. A magyar és osztrák miniszterek több órai tanácskozásban Koller báróval elintézték a Szende miniszter által előterjesztett ügyeket. Holnap közös miniszteri értekezlet tartanak Andrássy gróf elnöklése alatt.

A bankkérdés megoldásáról felmerült híreket a „Hon” megczáfoltja, egy bécsi fűhivatalos közlémeny alapján, melyben tudatja, hogy a Tiszakabint eddigi fázisai teljes sikerrel mentek végbe. Ugyan e közlémeny, mint bizonyos állítás, hogy a tárgyalások e hét közepéig eltarthatnak.

A keleti marhavész állásáról mult hó 31-ig terjedő hivatalos jelentések szerint Magyarország és Horvát-Szlavonország területe vesztmentes, a határvidékek és Dalmátia több közegében azonban még folytonosan uralg.

A magyar fővárosból. Királyó felsége legújában a csepeleszgeti, mint a ráczkevei cs. és kir. családi uradalom területén levő árvízkarosulatnak az árvíz által lerombolt lakházaik biztosabb felépítésére az uradalom erdeiből 4000 db kemény szálfat, 20,000 db vegyes odalkarót és 25,000 csomó földet, — az ok nélkül azon szegény sorsú földirtókásoknak és uradalmi részlet-bérlőknek, kiknek özi vetéseik a vizár folytán kivesztek, és kik a tavaszi vizár maguknak beszerzeni képtelenek, 700 hektoliternyi tavaszi vetőmagot, és végre Rác-Keve városának az árvíz által elsodort hajóhidjának felépítésére 2500 fót a ráczkevei uradalmi föltésztés útján leendő felosztás és illetégek kifizetés mellett adományozott. Hoffmann Pál egyet. tanár a párisi „Société de législation comparée” tagjává választott az elhunyt Horn Éde helyébe. A lipótzsei országos tőbolyda egy szobájában két támadt, melynek több butoron kívül — egy szolgálaton esett áldozatul, — ki az ego szobában égési sebekkel telve, életjel nélkül találtatott s sebei következtében csakhamar meghalt. Jókai Mór nem e hóban családjával együtt Olaszországba utazik, hol néhány hetet fog tölteni. A főv. tanács netaláni tüzeselet elfordulását vévén tekintetbe, hat vízvezeteki oszlopot rendelt alkalmaztatni a népszínház közepében.

Vidék.

— A „Debrecczen” levelezése. — Karczag, ápril 9. Tek. szerkesztőség!

Szomorú virágvasárnapunk volt. Harmadnapja már, hogy a határba rohanó víz miatt a délioldati órákban vészharang zúgása s dob pergése hívja fel a város lakosait az áradat megállítására. Mind hiába; emberi erő ellent nem állott még ez ideig, s a „Mirho” gáton által folyóvíz túdolván a víz, most már az itteni szántóföldek egy részét is borítja, s mint-hogy Kisújszállás a védő határ gátát elvágta, egész brachiummal rohan az a réti földekre, mit már, csak hogy az egyetlen szántóföld megmentve legyen, — nem is akadályoznak sőt táviratilag a miniszteriumot is felkérték, engednie meg a vasutvonal elvágatását. — Ez esetben az egyetlen vasuti közlekedés is bizonytalan ideig meg fog szakadni, bár tegnap is már annyira el volt moyva a töltés, hogy az utasoknak egy darabig gyalog kellett menni, s a kocsi egyenkint szállították által. Megakadt minden munka, a vész folyton nő s jelenleg attól függ minden, ha vajjon a „Mirho” gáton által jö-e még tovább a víz. Ugy hallik, hogy az ottan működő 600 utász már sok hasznót

tett, ma innen is oda mintegy 100 kocsin 400 ember vitetett el gátat tölteni, midőn pedig a vészharang megkondult, 20 kocsin 100 ember ment más irányba. Ma az istentisztelet is reggel csak részben, délután pedig épen nem tartott meg a templomban, ugyanis rövid ének után egyik ref. lelki pásztor a szószékbe lépett — alkalmi imát mondott, aztán a felsőbb rendelt értelmét, miszerint az új dicserete ma ne tartassék meg e szent helyen, — előadva, elbocsátotta a híveket, buzdítva azokat az összetartásra s egyszersmind felszólítva kor és rangkülönbség nélkül őket a vész ellen küzdődni. Különbön csak elaggott öregek, nyomorultak, nők és gyermekek voltak jelen kevéssel kivétel. Sajátosságok itt azonban az, hogy ez csak a reformátusoknál történt így, míg a katolicusok az ő templom körülfürési czeremoniájukat egész teljességben megtarták. Még mielőtt csak a szomszédban volt a vészely, egy lelkes izraelita hölgy megkezdte a hajléktalan ábád-szalokai részére a gyűjtést, az eredményt nem tudom. Ma már itt is felférne a segély, nyakig városuk a vízben. E hó 22-én itten az árvízkarosulatok javára concerttel egybekötött karból tartatik.

Bartha László. — Vidéki hírek. Temesváron egy kalandort tartoztatott le a rendőség, ki magát Nicolszky A. grófnak állította. Komádiiban — írja a „Nagy” — mult kedden egy házban, hol „pászka”-t sütöttek, vigyázatlanság folytán tűz támadt, mely a nagy szél által elcsúszta pár óra alatt 220 náddal fedett házat meléképületeivel együtt elhamvasztott. A Piski és Szászváros közli vonalon a napokban hegy-sikamlás történt, mely miatt a közlekedést egy időre beakaszták. Egy nagylángi lakos a szomszéd faluból részlegápotban menővén hazafelé, utközben egy méter mélységű vízbe esett, s minthogy segítség nem érkezett bele is fullt. Szabadzállás város kocsiá évek óta megtarkogott filléreiből száz forintot adott a karszent-miklósi és fülpszálási vízközlekedésnek. Balatonon a gőzhajózás. Sifok és B.-Füred közt e hó 5-kén nyitattak meg. A csakberényi erődben egy orvadász szarvas lőtt, azonban a szűkesfehérvári piacon épen a szarvasus árulása közben elcsipetett a rendőség által.

darabban párhuzamot képez Lear sorsával, s borzalmaságban aig áll hátrább annál. Takács jó adta Gloster szerelvényét. Glosternek van két fia, Edmund és Edgar. Edmundot, az alattomos gonosz színelőt, árulót, ki bátyja elűzésének, atya szerencsétlenségének okozója, Abonyi nem kellő sikerrel adta, elhibázott volt náia a maszkírozás, mennyiben a kis bajusz — jellemével ellenkezőleg — bizonyos szelídséget kölcsönzött arcának. — Edgárt Szeles személyesítette. — Edgárnak, szemben szerencsétlen atyjával, — kinek megemlézője s megboszolója lesz, — csakam ugyanolyan feladatot kell teljesítenie, mint Cordeliának. Dicséretet érdemel Szeles, mert alkátása jó volt s hatást keltett. Kenet, mondhatnók Learnak árnyékát, ki mindenütt vele van, Szatmári jászolta kielégítve, van Learnak három leánya, kettő lehetne inkább kintjónak nevezni, kik, mint a bolond mondja, egy hasonlatos egymáshoz, mint egyik alma a máséhoz; mindkét teremtmény épen oly szép mint roz. Jászották Rott Mari és Deák Kata.

Színészet.

— d-f. Szombaton ápr. 8-án adott: „Narciss, páris bohóca, vagy Pompadour bukása. Dráma 5 felvonásban, irta Wilbrandt. Ez volt Molnár György első vendégjátéka a czimzerepben. Maga a dráma remekmű, egyszerű jelenetekben gazdag, — a választás tehát épen oly jó volt, mint a milyen sikerült az előadás. Vendégünk alakítása, felfogása, s kivitele egyedül volt a maga nemében. A közönség zajos tapsok és sokszoros kihevítésekben részesítette a művészt. Rott Mari ma egészen újdulról mutatta be tehetségét Pompadour szerepében; méltóságteljes alakja valódi festői látvány volt, a személyesített alak beteges voltár, lélekben erős jellemet élt, megragadó vonásokban ábrázolta, s állította élénk. Egyedül, nem is említve, hogy a többi szereplők is mind megfelelő feladatuknak, az előadás azok közé sorozható, — melyekre mindig élénken fogunk emlékezni. — Közönség szép számmal.

Vasárnap, ápril 9-kén adott: „Lear király” szomorújáték 5 felvonásban, írta Schackespeare, fordította Vörösmarty. Molnár György második vendégjátéka. Jászotta a czimzerep, Lear. Lear, Herwegh mondja, a leghatalmasabb alak, minőt a lángész egy darabjában sem találhatunk fel.

Egykor a földi isten szerepét játszta, ma már csak árnya önmagának; lelkének rémségei visszatükrözödnék az elemek dühöngő rémségeiben. Lear, idősebb leányainak háladatlanságát találja büntetését azon méltánytalanságát, melyet Cordeliával elkövetett. E méltánytalanság tudata, mely Learnak különösen a bolond által tartatik ében, épen oly mélyen marcangolja belsejét és épen oly rom-

nem. Azonban én azt mondom, hogy ezt tovább kiállni nem bírom s nem is akarom. — Nem akarod kiáltá dühöngve. — Nem, sokat türtem már toled... — hogy beszélni s ne fenyegezz okleiddel, mert beláramozom a cselédséget, s az utcán fogom kiküldetni, hogy mi ketten megréztük meg őt. Légy nyugodt s engedj, hogy megmondjam az igazságot. Azt érted, másokat küldeni a tüzbe s azután szemre hányni, hogy az ügyet elrontották. Miért vonulsz vissza, ha te jobban tudod? Kiszérsz meg csak, vajlon a dolgok, melyeket más nyakára tolsz, oly nagyon könnyű-e? Te sodortál bele engem ez örvénybe. Nélkülled soha sem jöttem volna e gondolatra és most én vagyok a hibás. Miért találkoztam vele utközben? Mert engem küldtél a helyem, hogy magadra vállaltad volna el a dolgot! Most ismét úgy van. Te félsz, engem kidesz elő — néddet taszított egy másnak kajaiba és gyötört őt szerelvényeséddel. Mielyen tetted életemet? Gunyt, szerenhanyságokat, gyalázi beszédeket kell tüzremlen toled... és miért? Nos, több nem fogom azt tenni. Tégy a mit akarsz és úgy a mint akarsz — én többé nem segídek.

— Nem akarod! — kiáltam. De hát tudod-e mit akarsz? Mit mondál épen előbb nekem? Alaplan gyanudal kizassz és ha kérlek, hogy szabadíts meg tőle — mert vele lenni nem élvezet, hanem gyötrelm rám nézre — akkor azt feleled, hogy: el kell szenved-

den számításomat, benne helyeztettem hitemet egy csapással tönkre silányította? Meglehettem-e róla győződve, hogy nem használt, hogy nem szándékozott boszút állani. Talán magaviseletem egy hadi csel volt az iránt, hogy tőlem kigy csalja a vallomást? Tán ő egy határozott terv szerint járt el, hol minden lépés, minden szó ki volt számítva. — És én engedtem magam rárszedni! Anyira megijedtem, hogy minden elcsúszott szemem előtt és majdnem ájultam rogtam lábához. Ő egy pohár vizet nyújtott; szerencsétlenségemre Pál belépett a szobába, mielőtt észesszedhettem volna magam. — Mi bajod? — kérdé, miután Tschereffot s engem szemügyre vett. — Semmi! — feleltem — fejem egykissé elszédült. — Ugy... vigyázz, hogy nagyon szédelgőssé ne legyen. Ez annyi volt, mint esőről az ereszal alá menni — tudtam, mit kellett várom és csak azt ohajtottam, hogy Tschereffot oly gyorsan, mint csak lehet — elmenne, bizonyosan észre is vette, mert tüntet felkelt és kalapja után nyult. Az ajtónál mondá neki Pál: Tehát visszautasított? Anélkül, hogy visszafordult volna, felel egész határozottan: igen.

A „DEBRECZEN” tárczája.

ELMOSÓDOTT NYOMOK.

Bunágyi regény 1 kötetben. Írta: Acscharamoff Miklós. Harmadik rész: VI.

Julia naplójából. (Folytatás.)

Igy gondolkodtam, midőn jött s hirtelenhányszóval minden tervemet halomra döntötte. Egyszerűen monda: „Nincs szükségünk önöknek arra, hogy engem megvesztessenek!” Ez egy Pállai öszedtközése után történt, ki őt rárszedni igyekezett, hogy az új vasuti-vállalatban venne részt. Vonakodása dühbe hozta Pált és Pál kiment a szobából, hogy magát öszedje. Egy ideig egyedül maradtunk — ekkor monda ama levereő szavakat. Megfontolás nélkül egy valóba helyezte szívéllyességemet Pál ajánlatával és mindkettőnek ez egy nevet adta: „Megvesztetés”. Azonkivül nyíltan kimondá, mi az ideig leleplezve maradt, t. i. hogy felvagok felfedezve. És megrémített és min-

ndájában. 1876.

(Folyt. köv.)

